

(emp-) i a formar-hi quasi un mer duplicat, ens podem refiar bastant del DCEC/DECH (iv, 394b57-395a19 i n. 14); per al port. *mamparra* 'subterfúgios', veg. DCEC (PARRANDA III, 501a57), com sigui que en castellà es presenta amb més documentació i història més llarga. Fins en el valencià popular, sembla com si la seva antiguitat no fos gaire gran (guardem-nos d'assegurar-ho si bé les aparences ho indiquen): allò que MGadea expressa dient «la Verge dels *Desmamparats*» (T. del Xè II, 120), ho deia Joan Timoneda c. 1555 en la forma del cat. comú: «cobles contrafetes al espiritual a major laus de la M. de Déu dels *Desmamparats*» (MilàF, O. C. VI, 187).

El cat. central a penes ho diu de res més que d'una espècie de biombo, o per a d'altres menes d'envans o portelles mòbils, acc. que és la que ja té en el B. de Maldà: «hi ha un espayós cruzero en dita iglésia, dos portalets ab *mampares* a una y altra part», «picament de portes, removiment d'estes i *mampares* i tocs de campanetes per les tres misses» (Excursions, 22; Coll. B. V., 175, 181); segons J. G. M. *mamparo* diuen a l'Escala per a 'cadascuna de les separacions interiors de la barca, un envà de fusta interior' (1937); amb el mateix canvi que hem vist en *antipara* > *antiparra*, i en el port. *mamparra*, tenim en val. unes *mamparres* per a la pesca a la lluernà: «--- el sistema de pesca dit *mamparra*, o de llum, per a la sardina principalment», HAmorós (Gorg, 26-xii-1971, p. 27).

Preparar, pres del ll. *praeeparare* 'disposar per endavant o davant d'algu', 'fer les coses prèvies a quelcom', 'preparar' [fi S. XIII-XIV]: en català no sols entrà com a mot netament erudit sinó que conservà netament aquest caràcter, encara tota l'Edat Mitjana: com es nota per la precaució de fer-lo acompanyar per un síndim, i pel matís netament etimològic de 'parar alg. c. davant algu': «los Jutges --- deven pendre testimonis --- no nomenan --- la persona que-l mal aurà feyt, mas tan solament lo malefici --- car no és de Jutge que deja *preparar* o *preposar* via --- als testimonis que diguen re si no ço que saben», *CostTort.* (Ol., p. 437, § 12); d'on la idea de 'posar algun mal al pas d'algu' («per tal que lo diable a la salut dels hòmens aguayts per aposició de coses nocives *preparar* no pusca»); i és així com els secretaris del Cerimoniós escrivien en les ordinacions, concretant un poc més la cosa hostil: «donaren-nos a sentir que-l dit rey de Castella nos *prepararia* batalla en lo camp de la Matança, hon havíem a passar anant a Oriola» (ed. Pagès, p. 383.17; Bof., 371).

Amb el valor i to modern no apareix el mot fins a la fi del S. xv: «*preparar-se* a fer alguna cosa: accingere; accingimur bellaturi, praecingimur in via, subcingimur ministraturi», JnEsteve (p-3-2.4) i en Is. de Villena; sens dubte havia anat penetrant («*prepara*», JMarc, 520; «*prepararà*, temps futur», Aversó, i altres quatre formes verbals en Aversó), si bé el mot manca encara en Busa-N.

Però també s'introduïen derivats o se'n formaven de bell nou. *Preparació* [Eiximenis], *preparament* [Muntaner]; *preparança* només vulgar i comarcal.

Preparador. *Preparatiu* i *preparatori* foren de primer només adjectius; després se substantiven usats en plural, els *preparatius* per fer tal o tal cosa [Lacav.] que primer s'havia dit més aviat els *preparatoris* [Cròn. del Cerimoniós, Somni de BMetge]: «Stants los --- ambaxadors del Princ. de Cat. en la vila d'Alcaniz, sobre los *preparatoris* de la reyal successió, fou deliberat --- per --- altres qui entrevenien en los dits *preparatoris* que en lo conclavi --- hagués una ciutadà ---», carta de l'Arx. mun. Bna., 19-iii-1412; «--- fas mon vot a Déu --- de yo ésser huy lo primer qui exirà en terra. --- molts foren moguts per fer rompre lo vot a Tirant, que fehien tots los *preparatoris* ab barques, e ab laüts, ab galeres perquè poguessen primer exir en terra», JoMartorell (Ag., § 99, r, 369); «per a conquistar la Terra Sancta --- se féu en cristiandat ---; la qual cosa, entesa per lo Soldà de Babilònia --- preposà de venir personalment per a veure lo *preparatori* qui per christians se feya --- per millor poder provehir ---», *Decam.* x, § 9, 597.1f. *Impreparat*; *impreparació*.

Reparar, del ll. *reparare* 'tornar a preparar', 'reparar': ja usual en el S. XIV [JMarc, 520]: «Nostre Senyor Déu li promès que d'ell exiria una dona que *repararia* lo linatge», StVicentF (*Quar.*, 126.204), i en particular s'usà ja molt llavors el substantiu *reparació*, com en el doc. ross. de 1369 que hem citat a MERLET i en «per adob e *reparació* dels merlets del mur del castell reyal de Bellver», mall. 1381 (BSAL II, 107); en escriptors dels primers temps convé però tenir en compte que de vegades hi ha adaptació imperfecta de l'oc. *reparar*, fr. ant. *reparier*, REPATRIARE (cf. nota supra sobre *parar* 'anar a preparar' en it. arcaic); i així mateix casos cat. i cast. ant.: «el rey --- alongarte-a de sí, e nunca *repararás* ante él», *Calila* (Rivad. LI, 39b 55); «*reparar* o embtruquerar la paret», Onofre Pou (*ThPu.*, 9).

És popular en cat. central en el sentit de 'observar, notar': «en lo altar major --- imatge de Christo crucificat --- tota negre y se li *reparan* algunes com gotes de sanc, que yo he vist y adorat ---», B. de Maldà (*Exc.*, p. 92); més familiarment encara en la variant *arreparrar* (Bna. i Emp.): «ara que hi som, *arreparem* una cosa que no falla: entre els vençuts abunden els fills de les grans ciutats», Coromines, conferència sobre Ibsen («La Renaixença», 19-iv-96, p. 2379). És també pop. en el cast. de Cuba, DECH, n. 15, on és peculiar de l'E., fent pensar per tant si és catalanisme: «Per a mi la travessera <'caminada muntanyenca'> resultava més llarga i representava anar dues hores de nit, mes això no em preocupava gaire, majorment no portant entrebancs que em fessin anar *reparat*», MrnVayreda (*Puny.* IV, 89 (74)) 'amb cautela'; AMAlcover, que tenia un prejudici contra aquest mot, denuncia com a «castellanisme» en un poeta mallorquí *reparar* (*forces*) per 'recobrar, rependre' (BDLC VIII, 134).

Reparo o *repar*: ja un parell de vegades en el Ll. Eleg. del val. JnEsteve (a. 1472) «les defensions o *reparos*: munimenta; repara, propugnacula» (k-5-e), potser, doncs, s'usava *reparum*, pl. -ara, en baix llatí, i ens preguntem si més que castellanisme no seria imitació